

2021-09-06
Vår ref: Kurt Lindman
Dnr: 310/21

miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

REMISS FRÅN MILJÖFÖRVALTNINGEN – GÖTEBORGS STADS ENERGIPLAN (MKN-2021-10533)

Renovakoncernen är Västsveriges ledande miljöföretag inom avfall och återvinning. Vårt uppdrag är att tillsammans med våra ägarkommuner ta ett långsiktigt ansvar när det gäller avfall och återvinning. Vi ska leverera affärsmässig samhällsnytta och aktivt medverka till en hållbar utveckling i vår ägarregion. Renova tackar för möjligheten att lämna synpunkter på remissen Göteborgs energiplan.

Sammanfattning av planen

Energiplanen syftar till att driva på genomförandet av åtgärder som leder till att Göteborgs Stad når de energimål som lagts fast i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram avseende energianvändning i bostäder och lokaler, enbart produktion av förnybar energi samt minskad klimatpåverkan från transporter.

Ett annat viktigt syfte är att bibehålla en trygg och säker energiförsörjning samt visa riktningen för stadens arbete med energifrågor.

Renova tillstyrker planens inriktning som är att driva på mot uppfyllandet av miljö- och klimatprogrammets mål och öka den lokala energitryggheten.

I stort sett allt Renova arbetar med är energikonsekvenser. De åtgärder i planen som är strategiska ur ett Renova-perspektiv är åtgärderna kring:

- CCS
- Biokolsproduktion
- Uppgradering av Marieholm

Andra viktiga frågor för Renova och som ligger i har nära koppling till energifrågorna är återförande av material till samhället, elektrifiering av transporter, vätgasförsörjning och energieffektivisering.

1. Vilka övergripande synpunkter har ni på energiplanens innehåll och struktur?

Planen är i stort mycket bra och indelningen i nio områden gör den överskådlig. De åtgärder som anges är enkelt strukturerade i tabeller, deltagare och med målår. Planen är något framtung dvs få åtgärder ligger i spannet 2025- 2030. Det kan vara klokt då energiområdet är dynamiskt och mycket händer såväl inom styrmedel, teknik och marknad. Att skriva en plan för åtta år leder till ett klassiskt dilemma, är planen för detaljerad så riskerar den att styra fel och innehåller den inga konkreta förslag så styr den inte. Planen har hittat en hyfsad balansgång genom dilemmat.

Planen är kortfattad och konkret, särskilt bra är figurerna om energitrappan och hierarkin av energibärare. På sidan 17 finns ett par mycket bra stycken om energikvalitet och att olika energibärare kan vara olika effektiva beroende på hur de produceras. Sidan 9 innehåller också ett bra förklarande resonemang om hur delar i energisystemet hänger ihop.

Energiplanen lyfter fram frågan om ett flexibelt och kapacitetsäkert energisystem som en av de största utmaningarna. Frågan om eleffektbehov har dominerat debatten under några år. I planen finns ett nyckeluppdrag till Göteborg Energi som går ut på att de ska verka för att eleffektkapaciteten ska möta eleffektbehovet. Redan den här sommaren har Göteborg Energis prismodell mot villaägare förändrats för att premiera låga effektuttag och Renovas elproduktion som stabiliserade faktor har uppmärksammats. Under effektbrist nämns tre sektorer som särskilt centrala nämligen processindustrin, transportsektorn och service och företagssektorn. Kanske borde även utrymme för en större nyetablering varit med som en aspekt?

Planen tar inte upp den samlade lokala produktionens roll och betydelse Såsom Renovas elproduktion. Den är liten jämfört med inflödande energi och behöver värnas och byggas ut. De åtgärder som ökad etablering av solelsproduktion är ju ett steg i den riktningen.

Enligt planens inledande text ska den följas upp vartannat år av miljöförvaltningen. Det är bra med en tät uppföljning men den borde också innebära en omprövning av åtgärderna. Det kan vara så att det under tiden skapas andra och bättre möjligheter för aktörerna.

Det hade varit en fördel om arbetet med energiplanen på något sätt relaterats till lagstiftningen kring energikartläggning, EKL. Energiplanen syftar väl till att bidra med något utöver EKL? En trappa för styrning hade då börjat med EKL och Energiplanens åtgärder blir då en mer ambitiös nivå. De åtta åtgärder som föreslås inom energieffektivisering blir väl detaljerade.

Förslag till smärre justeringar av texten

Det framgår inte vilka primärenergifaktorer som har använts i figuren på sid 8. Grafen är baserad på viktiga antaganden som borde framgå. Är det samma antaganden nu som i Miljö och klimatprogrammet? För att öka transparensen borde faktorerna redovisas i både miljöprogrammet och energiplanen.

Sidan om styrmedel sista stycket s 13 skulle behöva justeras. EU-ETS handel med utsläppsrätter driver utfasning av fossila bränslen. De tas upp i samma mening som koldioxidskatten och har blivit lite otydligt.

Avsnittet om biogas på sidan 14 tar upp att svensk biogas är skattebefriad vilket uppmuntrar till användning. EU har efter att planen tagits fram lagt förslag på att fasa ut biogasfordon som miljöfordon. Renova anser att biogasfordon borde fortsätta betraktas som miljöfordon ytterligare ett antal år. Det är motsägelsefullt att om jag förbränner biogas för att göra el så är fordonet ett miljöfordon men använder jag gasen direkt så är den inte det vilket är ologiskt.

På sidan 15 beskrivs CCS som en koldioxidinfångningsteknik där borde ett tillägg göras om lagring. På samma sida påstår att konkurrensen om biomassa kommer att öka. EU ifrågasätter bland annat i taxonomin att biomassanvändning är långsiktigt hållbar och energiplanen borde kanske också problematisera denna.

På sid 16 står det att det finns ett etablerat slutförvar för koldioxid. Det borde hellre stå att slutförvar håller på att etableras. I samma stycke står det att många hinder mot CCS har tagits, en bättre formulering hade varit om en del hinder tagits bort till exempel har Londonkonventionen om dumpning av avfall i tredje land ändrats för att inte lägga hinder för CCS.

2. Detaljerade synpunkter (se bilaga 2)

3. Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att planen ska leda till handling?

Avgörande för att genomföra åtgärderna är tillräckliga finansiella resurser och att styrelserna upplever sig ha mandat att genomföra åtgärderna. Att återbetalningstiden är rimligt lång är viktig för Renova De relativt låga energipriserna motverkar tyvärr en hög takt i energieffektiviseringen. Om vi upphöjer minskad energianvändning till det viktigaste vi kan göra för klimatet är höjda energipriser det bästa som kan hända.

Renova har ännu inte värderat krav utifrån affärsidé, ägardirektiv och andra styrdokument. Är det verkligen en bra idé att ett avfallsföretag med uppdraget att bygga en mer hållbar avfallshantering också ska bygga ut solkraft? Det finns säkert andra aktörer som är bättre lämpade för det. Det är riktigt att Energiplanen inte heller säger att åtgärderna ska göras i egen regi.

Det borde också vara viktigt att även söka samarbetsmöjligheter med det lokala näringslivet. En enda stor investering på raffinaderierna kan få konsekvenser för energisystemet. Det är också viktigt att mindre verksamheter uppmuntras att göra insatser.

Systemperspektivet kommer kanske lite i skymundan i en lokal energiplan. Renovas och kommunens arbete inom återvinning leder till minskad energianvändning inom till exempel gödsel-, stål- och fjärrvärmeproduktion utanför systemgränsen som är Göteborg.

För Renova kan det vara både vara miljöeffektivare och lönsammare och att prioritera sortering och behandling av avfall. Utrymmet för att göra allt finns inte utan i praktiken handlar om att göra goda avvägningar mellan energi som kWh och materialhantering med energikonsekvenser. Det måste därför vara ok att någon av åtgärderna kan lämnas åt sidan för andra redovisningsbara åtgärder som har större hushållningspotential.

Extern finansiering kan också påverka möjligheterna att genomföra åtgärder. Om vi inte tar vara på de medel som erbjuds tar andra regioner gärna hand om dem.

4. Vilka övriga åtgärder kommer ni att genomföra som planen bör kompletteras med, och vad bedömer ni att dessa kommer att kosta er att genomföra?

Andra åtgärder Renova kommer att göra under perioden är bygget av ny process för zinkåtervinning. Den nya zinkåtervinningen kommer leda till att rökgasreningssprodukter kan tas om hand lokalt vilket innebär att transportbehovet och energianvändning minskar.

Renova kommer under planperioden börja pröva sensorstyrd avfallsinsamling som har potential att minska transportarbetet och energianvändningen. Det är svårt att redan nu kvantifiera besparingen.

5. Uppskatta era kostnader för de åtgärder ni ska bidra till att genomföra enligt energiplanen (se separat excelark)

6. Vilka behov kan ni se och exempel på åtgärder som behöver genomföras i samarbete mellan olika förvaltningar och bolag, (utöver de åtgärder er egen nämnd eller styrelse behöver genomföra, se fråga 4). Vilka utmaningar finns idag för att få till ett sådant samarbete?

En av planens förtjänster är att den tar hänsyn till komplexiteten och samverkan är nödvändig för att nå framgång. Att minska energianvändningen är ett lagarbete som kräver bred samverkan vilket planen framhäver förtjänstfullt.

Att kommunen vill producera förnybart och energieffektivisera innebär stora möjligheter för näringslivet. Fler energiutredningar och energiinstallationer ska produceras, installeras och driftsättas.

Samarbete är alltid en utmaning. Det kräver ömsesidig förståelse vilket alltid kräver tid och engagemang. Tid är en begränsad resurs särskilt för resurssvaga organisationer.

Renova ska samarbeta med bland annat Göteborg Energi kring CCS-frågor, biokol och vätgas. Renova har dock ett mindre ansvar än Göteborg Energi. Vår

roll borde vara att vara partner som en industriell användare. Renova ska också samarbeta med KV om slurryproduktion och biokol.

Effekter på ekonomisk dimension

Åtgärderna kommer i vissa fall bli kostsamma för vissa styrelser och nämnder och det är därför viktigt att arbetet med extern finansiering och alternativa affärsmodeller utvecklas för att sprida risker och kostnader till fler än de som driver berörda anläggningar.

För företag inom energi och installation och rådgivning innebär planen nya affärsmöjligheter.

Social dimension

På ett sätt har inte planen någon direkt koppling till den enskildes val att göra samtidigt skulle en större medvetenhet bidra till planens uppfyllande. Rese- och konsumtionsmönster påverkar samhällets miljöprestanda. Energiplanen berör kommunmedborgarna men ganska indirekt. Genom att frågorna är både långsiktiga, storskaliga och tekniska skulle de behöva brytas ner till användarnivå.

Energifrågorna tillhör tveklöst de stora miljöfrågorna. Vi är inne i en elektrifieringsfas samtidigt som stora basleveranser som kärnkraftsreaktorer stängs av. Det betyder att effektfrågan kommer bli allt viktigare.

När använder jag energi och hur mycket använder jag, i år, jämfört med förra året.

Ekologisk dimension

Att minska samhällets energibehov och klimatpåverkande utsläpp kräver framsynt planering. Energiplanen syftar till en samordning av stadens insatser och kan spela stor roll för att bygga ett mer hållbart samhälle.

Det kommer ta tid och kommer kosta men vi har mycket att vinna genom att reducera de klimatförändringar som kan kosta oerhört mycket mer.

Anders Åström

vd